

De Vedische visie op God

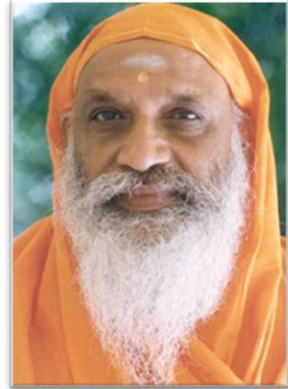
Swami Dayananda

Inhoud

Voorwoord	3
Vedānta, een onafhankelijk kennismiddel	4
We kunnen de vraag ‘wat is God?’ niet vermijden	5
De kosmische orde	6
Alles is gegeven	7
Waar is God?	8
De noodzaak voor het begrijpen van God	9
De zoektocht naar het onfeilbare	10
Schadelijke concepten van God	11
De Vedische visie op God	12
Alles wat er is, is Īśvara	13
Īśvara is de maker én het materiaal	15
Īśvara staat niet op afstand van jou	17
De ontdekking van het onfeilbare	18

Voorwoord

Advaita Vedanta is een onderwijstraditie die ons vertelt dat er tussen het individu, de wereld en God een volmaakte gelijkenis of eenheid bestaat. Het begrijpen van deze eenheid, wat gelijk staat aan het begrijpen van ons zelf, is het doel achter alle menselijke doelen. Swami Dayananda Saraswati (1930 - 2015) was een vooraanstaand Vedanta-leraar die de traditionele Advaita Vedanta meer dan vijftig jaar over de hele wereld onderwees.

Als geen ander wist hij de subtiele kennis van Vedanta boeiend en helder te communiceren.

De tekst in dit document is in 2001 gepubliceerd in de 15^e Anniversary Souvenir van de Arsha Vidya Gurukulam onder de naam 'Vedic vision of God'. Het is vertaald naar het Nederlands door Manon van Dijk en Marjan Blok van der Velden, Advaita.nl, 2023.

© Arsha Vidya Gurukulam / Swami Dayananda Saraswati

Kijk voor meer informatie op www.advaita.nl en www.viveki.nl

De Vedische visie op God is uniek. Hoewel het onderwerp God geen ruimte zou moeten bieden voor allerlei opvattingen of speculaties, zien we dat het concept van God van persoon tot persoon en van religie tot religie verschilt. Als er een God is, waarom zijn er dan zoveel verschillen in hoe mensen die God zien? Het antwoord is helder. God is een wezen dat we niet kennen, maar waarover we toch iets móeten zeggen.

Vedānta, een onafhankelijk kennismiddel

Vedānta (de teksten die aan het einde van elk van de vier Veda's staan), heeft iets te vertellen over God. In feite is Vedānta het beschikbare kennisinstrument (*pramāṇa*) waarmee kennis kan worden verkregen die ik niet op een andere manier kan verkrijgen, zoals bijvoorbeeld door waarneming, gevolgtrekking of vooronderstelling. Hoewel het woord *pramāṇa* in het algemeen vertaald wordt als 'autoriteit', is de letterlijke betekenis 'dat wat nodig is om kennis te verkrijgen' – *pramāyāḥ karaṇam*. *Pramā* of *mā* betekent 'kennis'. Het achtervoegsel *ana* (*lyuṭ*) geeft het de betekenis van middel (*karaṇam*). Vedānta is een op zichzelf staand kennismiddel, omdat het onderwerp van de Veda's bestaat uit datgene waar mijn zintuigen en andere kennisinstrumenten geen toegang toe hebben.

Elk kennismiddel is onafhankelijk en bewijst zichzelf. Bijvoorbeeld, mijn beide ogen en oren zijn *pramāṇa*'s. Echter, mijn oren geven kennis die niet door mijn ogen gegeven kan worden. En omgekeerd kan de informatie die mijn oren leveren, niet door mijn ogen geleverd worden. Zo is ook dat wat door middel van gevolgtrekking begrepen wordt over het algemeen niet beschikbaar voor waarneming op het moment dat men de gevolgtrekking maakt. Op dezelfde manier zijn er ook bepaalde zaken waarover in de Veda's gesproken wordt, die niet op een andere manier toegankelijk voor ons zijn. Daarom wordt Vedānta gezien als een *pramāṇa*.

In de Vedische traditie, is een *nāstika* iemand die misschien wel in God gelooft, maar die niet de status van een *pramāṇa* (kennismiddel) toekent aan de Veda's. Daar tegenover staat de *āstika*, degene die de Veda's wel accepteert als een *pramāṇa*, zelfs als hij zegt dat er geen God bestaat, zoals een *Sāṅkhya* bijvoorbeeld. *Sāṅkhya* is een filosofische school opgericht door Kapila, een zeer intelligente man. Zijn conclusie dat er geen God is, was echter een ongelukkige.

We kunnen de vraag 'wat is God?' niet vermijden

Waarom laten we God niet met rust? God is het meest misbruikte wezen. In feite vraagt het niets minder dan God zelf om het misbruik waaraan God onderhevig is te kunnen hanteren. We zeggen nare dingen over hem: God is een straffende God; God is vreselijk. Maar tegelijkertijd is hij ook heel liefdevol. Verschillende religies geven een dubbele boodschap: 'Hij houdt van je; wees voorzichtig.' Het is net als zeggen: 'Ik hou van je; verdwijn uit mijn ogen.'

Je kunt een wereldse autoriteit benaderen en om clementie vragen, maar God lijkt niet bereikbaar te zijn voor verzoeken om genade. Hier kan je, als je de doodstraf krijgt, tenminste nog hulp krijgen van een mensenrechtenorganisatie. Op het laatste moment kan je nog respijt krijgen. Zo werkt het echter niet als je onderworpen bent aan Gods oordeel. Dan ga je voor eeuwig naar de hel. Het is verbazingwekkend dat er theologen zijn die stellen dat als God zegt: 'Ga naar de hel', hij dat ook echt meent.

Mensen hebben dus verschillende opvattingen over God. Zelfs de persoon die zegt: 'Ik geloof niet in God', verwerpt slechts zijn eigen concept van God. Wanneer hem gevraagd wordt over welke God hij het heeft, kan hij zeggen: 'Weet je, de God die in de hemel zit en al deze planeten rondgestrooid heeft – in een dergelijke God geloof ik niet.' Ik zou het met die persoon eens zijn, dat zo'n God niet bestaat. Sterker nog, ik zou dat bewijzen. Zo'n God is geen zaak van geloven of niet geloven.

Zelfs de persoon die God verwerpt, verwerpt slechts zijn eigen concept van God. Als rationeel persoon moet hij dat concept ook wel verwerpen. Maar

ook al heb je een concept wel of niet verworpen, men heeft altijd een bepaald concept van God.

Je kunt de vraag ‘wat is God?’ eigenlijk niet vermijden, omdat deze deel uitmaakt van je psyche. Of je God nu hebt verworpen of geaccepteerd, zijn bestaan blijft een mysterie voor je, want je bevindt je in een gegeven wereld, bestaande uit bepaalde wetten.

De kosmische orde

Deze wetten zijn talrijk en gevarieerd, maar vormen samen wel een universum. Misschien kun je dit hele universum zelfs reduceren tot wiskundige vergelijkingen. Op basis van deze vergelijkingen kun je verschillende standpunten innemen en van daaruit verschillende modellen van het universum afleiden.

Een ding is echter heel helder: welk standpunt je ook inneemt, er is een gegeven wereld. En binnen deze wereld zie je jezelf als een persoon, een individu. Dit individu heeft bepaalde capaciteiten, een fysiek lichaam dat leeft, dat levend geboren is, in staat is te groeien tot volwassene en onderhevig is aan veroudering en de dood. Dit zijn gegeven feiten.

Als ik naar dit lichaam kijk, zie ik dat het bestaat uit bepaalde wetten, *niyati*. Het lichaam is veroorzaakt door en is onderhevig aan bepaalde biologische wetten. Er zijn ook fysiologische wetten die het lichaam besturen en er bestaan zeker ook psychologische wetten. Zo zijn er ook wetten die je de mogelijkheid geven om iets te onthouden, iets te herinneren. Er zijn wetten die het mogelijk maken om te weten en niet te weten. Al deze wetten kunnen worden ondergebracht in één woord: ‘orde’. Er is een fysieke orde, een biologische orde, een fysiologische orde, een psychologische orde en er is een intellectuele of epistemologische orde. En deze vormen samen één enorme orde, die gegeven is.

Binnen deze orde heb je enige vrijheid. Als mens heb je vrijheid gekregen om te wensen, vrijheid om te willen en dat noem je ‘vrije wil’. En je hebt vrijheid om te handelen, te presteren, wat ook een gave is.

Binnen deze orde heb ik het vermogen om te weten, te verkennen. Die kracht, dit vermogen om te kennen, is mij gegeven – het is niet iets wat ik later verwerf. Het is mij allemaal gegeven: de zetel van emoties, het vermogen om te weten, de zintuigen, enzovoort. Om de wereld zo goed te kunnen zien als ik doe, is mijn lichaam-geest-zintuigen-complex inbegrepen in dit gegeven universum; het maakt er deel van uit. En wanneer mijn kennis toeneemt en ik de wereld helderder zie, zijn zowel dat vermogen als die kennis ook gegeven.

Alles is gegeven

In feite is er zoveel gegeven, dat niemand kan zeggen dat hij of zij ook maar iets zelf heeft gecreëerd. Niemand kan claimen de enige auteur van iets te zijn, ook niet degene die een ontdekking heeft gedaan. Bijvoorbeeld, iemand kan bij fundamenteel wetenschappelijk onderzoek een wet ontdekken, een fenomeen dat eerder niet bekend was. Misschien wordt zijn naam zelfs aan die ontdekking verbonden. Toch kunnen we niet zeggen dat hij de enige auteur is, omdat alleen al zijn vermogen om te kennen, te ontdekken, gegeven is.

Om te beginnen moet er iets zijn wat ontdekt kan worden. Verder dienen de mensen die tot dat moment aan het project gewerkt hebben ook erkend te worden. De eerdere generaties van inspanning, verkenning, onderzoek en ontdekkingen, fouten, correcties, hebben hem ondersteund. Hij heeft een betere kijk op de dingen, omdat hij op de schouders staat van voorgaande generaties. Het feit dat hij in een bepaalde tijd, op een bepaalde plek is en in staat is om zijn voordeel te doen met alle eerdere kennis, is hem gegeven. En zo ontdekt hij iets. Hoe kan hij zeggen: 'Ik ben de enige auteur'? Dus niemand is de enige auteur van wat dan ook. Daarom zie je dat vele werken in het Sanskriet niet eens auteurs hebben. Ze zijn allemaal anoniem. Enkele van de beste verzen zijn verzameld in een werk dat eenvoudig '*Subāṣitāni*', 'Goede Gezegden' genoemd wordt. De auteurs kunnen niet getraceerd worden, maar dat doet er niet toe omdat de schrijvers wisten dat zij niet de auteurs waren. Ze begrepen dat zij begiftigd waren met bepaalde mogelijkheden die gegeven zijn. Zelfs het feit dat er

een mogelijkheid is, is gegeven. En dat jij de capaciteit hebt om deze potentie aan te boren, is gegeven. Dus je kunt hooguit zeggen dat je een mogelijkheid kunt aanboren.

Waar is God?

Je bevindt je in een wereld die gegeven is, met een lichaam-geest-zintuigen-complex dat gegeven is. Dit is de waarheid die niemand kan ontkennen. Dit is waarom het kind de fundamentele vraag stelt: 'Vader, vertel me, wie maakte dit alles?' Vader kan alleen vertellen wat hemzelf verteld werd toen hij jong was en wat hij later nooit meer ter discussie stelde. Toen hij jong was, kreeg hij te horen dat God dit alles gemaakt had. Niemand betwistte dat. Ook zijn grootvader bevestigt wat zijn vader heeft gezegd. Maar de jongen is niet tevredengesteld. Hij blijft vragen stellen: 'Waar is die God? Heb jij hem gezien?' De vader zegt: 'Ik heb hem niet gezien; ik hoop hem te zien. Hij is in de hemel'. De bewering van de vader dat God in de hemel deze wereld (*jagat*) creëerde, is een letterlijke interpretatie van Vedische verklaringen zoals: *divitiṣṭhāni sarvam karoti* - 'verblijvend in *divi* maakte hij alles'. God is *divi-tiṣṭha*, maar een letterlijke vertaling is misschien niet de bedoelde. *Divi* kan betekenen 'in de hemel', of meer van toepassing hier: 'in zijn eigen schitterende licht'. In dat geval zou de juiste vertaling zijn: 'geworteld in zijn eigen schitterende licht, schiep hij alles'. Helaas wordt de betekenis letterlijk opgevat als 'God in de hemel creëerde deze wereld', hetgeen tot een kosmologische en psychologische splitsing leidt. En dat wordt als zodanig gepredikt vanaf elke kansel.

Zo kan een kind van een jaar of vier, vijf oud, vragen: 'Wie creëerde de hemel, vader?' En vader zegt dan heel serieus: 'God'.

'God creëerde de hemel.'

'Waar was God vóór God de hemel had gecreëerd?'

En het kind kan niet anders dan het enig mogelijke antwoord bedenken: de hel. God in de hel creëerde de hemel. De hel was zo heet dat hij daar niet echt kon zitten. En de hele hel airconditioned maken is een hels karwei.

Daarom ging God naar de hemel en bewaarde hij de hel voor bepaalde mensen.

Toch blijft het kind vragen stellen: ‘Wie creëerde de hel?’ Uiteindelijk moet vader zeggen dat God de hel creëerde. ‘Waar was God voor hij deze hel creëerde?’ Het enige antwoord dat vader dan nog over heeft is: ‘Hou je kop, je stelt te veel vragen’. Telkens als je geen antwoord hebt, gebruik je je autoriteit om verdere vragen te stoppen. Het is een oude truc om beledigende taal te gebruiken, als je geen antwoord hebt.

Maar de ontluikende, groeiende geest, met zijn eigen frisheid, kan het vragen stellen niet zo makkelijk opgeven. Het kind houdt het lang vol voor hij opgeeft. Dan houdt hij zijn mond en stopt met nadenken over dat fundamentele onderwerp, die onvermijdelijke vraag. Later concludeert hij misschien dat God niet gekend kan worden en zegt: ‘Ik ben een agnost. Ik zeg niet dat God bestaat; ik zeg ook niet dat God niet bestaat.’ Hij schuift het onderwerp naar de achtergrond, achter meer belangrijke vragen, zoals hoeveel geld er op zijn creditcard staat. Als het aankomt op de vraag of God bestaat, dan staat zijn geest wagenwijd open en kan hij elke afslag nemen.

Maar hij zegt tenminste niet zomaar: ‘Ik weet waar God is; hij is in de hemel.’ De persoon die dat zegt, is gestopt met nadenken en gelooft puur wat hem verteld is. De vraag wordt echter nooit opgegeven. Weet je waarom niet? De vraag blijft sluimeren, omdat je als een rationeel wezen naar een antwoord zoekt. En je kunt je eigen redelijkheid niet verwerpen.

Iemand beweerde: ‘Je moet niet te rationeel zijn.’ Ik vroeg hem waarom niet. ‘Omdat dat het leven miserabel maakt,’ zei hij. Vervolgens gebruikte hij redentie om mij de reden voor zijn conclusie uit te leggen en hij argumenteerde gedurende anderhalf uur met mij, alleen maar om te bewijzen dat hij niet rationeel was. Het was nogal verbazingwekkend.

De noodzaak voor het begrijpen van God

In de basis ben je een rationeel persoon, omdat *viveka*, onderscheidingsvermogen, je basisvermogen is. En het is misschien wel je grootste vermogen. Het maakt het verschil tussen een onderzoekend

persoon en een niet-onderzoekend persoon. We kunnen niet eenvoudig doorgaan met ons leven te leiden, en het bespreken van deze vraag over wat God is overlaten aan de filosofen of enkele swami's. Het is onmogelijk, omdat deze vraag heel veel invloed heeft op je persoonlijke leven.

Totdat deze vraag tot op zekere hoogte is beantwoord, zal je je onveilig en onzeker over jezelf voelen. Iedereen wordt hulpeloos geboren en om dit te compenseren is iedereen geboren met het vermogen om volledig te vertrouwen. Welk paar handen de baby ook oppakten, die handen werden volledig vertrouwd door het kind, godzijdank. Een baby heeft geen wantrouwen of gebrek aan vertrouwen; hij heeft volledig vertrouwen. De baby moet wel, want hij is hulpeloos. Als je hulpeloos bent, moet je hulp zoeken. Dat is intelligent leven. En als iemand jou hulp aanbiedt, dan moet je die persoon kunnen vertrouwen. Als iemand jou hulp aanbiedt, maar je vertrouwt die persoon totaal niet, wat zou dan de uitkomst zijn?

De zoektocht naar het onfeilbare

Een baby wordt hulpeloos geboren en moet daarom wel vertrouwen. Hij vertrouwt volledig, maar verliest ook geleidelijk het vertrouwen. Dat komt omdat voor het opgroeiende kind vader en moeder onfeilbaar en almachtig zijn - totdat er een kakkerlak verschijnt. Dan rent het kind naar moeder toe, denkend dat moeder onfeilbaar is en dat zij het op zal lossen. Het kind zal zelfs pas naar het insect kijken, als hij bij zijn moeder is. Als het kind bij de moeder is, dan is er geen probleem – hij kijkt naar de kakkerlak. Dat betekent dat het kind de moeder vertrouwt. Dan roept moeder vader: 'Wees maar niet bang, ik roep je vader.' En zo begint het vertrouwen af te brokkelen. Moeder is blijkaar feilbaar. Maar dan moet vader onfeilbaar zijn. Vader, een grote vent, komt eraan en zegt: 'Oh, dat is maar een kakkerlak – wees maar niet bang.' En hij belt de brandweer! Ik geef alleen een overdreven voorbeeld. Maar op deze wijze verliest het kind zijn vertrouwen.

Je verliest je vertrouwen en vervolgens ben je je hele leven op zoek naar het onfeilbare. In feite is je hele leven een zoektocht naar het onfeilbare en tensij je het onfeilbare ontdekt, blijf je onzeker.

Maar de concepten van God, waarover we vanaf verschillende religieuze preekstoelen horen spreken, zijn slechts feilbaar; ze vertonen eigenschappen waarvan verwacht wordt dat zelfs mensen die overwinnen. Er is mij gezegd dat ik niet mag (ver)oordelen. Maar God zelf wordt voorgesteld als oordelend. Op de dag des oordeels zal hij over jou oordelen. Wanneer we God presenteren als veroordelend, wat blijft er dan over van zijn onfeilbaarheid? Hoe kan iemand veroordelend zijn en toch onfeilbaar? En op grond waarvan maakt hij zijn oordeel?

Schadelijke concepten van God

Deze concepten van God die rondwaren zijn echt schadelijk voor het psychologisch welzijn van een mens. God wordt voorgesteld als alle goede dingen en van alle tegenovergestelde kwaliteiten wordt gezegd dat ze aan de duivel, Satan, toebehoren. Zo ontstaat er in je psyche een verticale splitsing. De persoon, de persoonlijkheid, raakt verdeeld. En door die splitsing krijg je het gevoel dat je jezelf niet toe kan staan om jaloers te zijn, want als je jaloers bent, dan is de duivel bij je binnengekropen.

Maar toch voel je je jaloers, vanwege bepaalde psychologische redenen; misschien door de omstandigheden waarin je opgroeide. Als iemand iets krijgt dat jij niet krijgt, dan voel je jaloezie. Je zou kunnen zeggen: “Ik ben niet jaloers.” Wat ben je dan? “Ik voel me alleen verdrietig.” Waarom voel je je verdrietig? “Omdat ik niet krijg wat anderen krijgen.” Wat betekent dat? Oké, je voelt je verdrietig; kan je op zijn minst genieten van het geluk van de andere persoon? “Nee, ik kan niet blij zijn als ik het geluk van de ander zie. Ik word boos.” Dat noem je jaloezie; de kwelling die ontstaat bij het zien van het uitblinken van een ander, dat is jaloezie – *para-utkr̥ṣṭam dr̥ṣṭvā jāyamānaḥ santāpaḥ mātsaryam*¹. Dit leed (*santapā*) dat opkomt als je een ander gelukkig ziet, wordt jaloezie genoemd. Tenminste, je denkt dat die ander gelukkig is. In je jaloezie kan je niet anders dan denken dat die andere persoon gelukkig is, terwijl dit niet het geval hoeft te zijn. Als je het aan die persoon zou vragen, zou hij je misschien iets heel anders vertellen.

¹ Na de uitmuntendheid (*para-utkr̥ṣṭam*) van iemand gezien te hebben (*dr̥ṣṭvā*) wordt een pijn of verdriet (*sāntapah*) geboren (*jāyamānah*) – dat is *mātsarya*.

Zo was er een persoon die niet kon trouwen en erg jaloers werd als iemand die hij kende wel trouwde. Maar de persoon die ging trouwen, kwam naar mij toe en zei: “Swamiji, ik wil met u mee en *sannyāsī* (hindoemonnik) worden.” Hiervan kunnen we leren dat het onze eigen projectie is. We denken dat anderen gelukkig zijn – wat helemaal niet waar hoeft te zijn – en daarom voelen we ons jaloers.

We kunnen die jaloezie kwijtraken, maar niet door jaloezie toe te schrijven aan het werk van Satan. Satan zit niet ergens jaloezie in je hoofd te stoppen, denkend: “Laten we deze kerel vandaag eens jaloers maken. Laat hem vandaag wat haat koesteren.” Een dergelijke verticale splitsing bestaat niet. Als er een Satan zou zijn, dan zou hij niet los van God kunnen bestaan. Per definitie zou een dergelijke Satan niet kunnen bestaan.

De Vedische visie op God

De Vedische visie op God is er een van heelheid, zonder een dergelijke splitsing. Hoewel dit een feit betreft, en niet eenvoudigweg een optie die je kunt kiezen, is het noodzakelijk om deze visie als ‘Vedisch’ te kwalificeren, omdat er helaas dualistische versies van God bestaan. En de waarheid is dat er niet meerdere versies van God kunnen bestaan. De waarheid omtrent God is geen keuze, net als het feit dat één plus één twee is geen keuze is. Je kunt er niet voor kiezen om één plus één gelijk aan drie te laten zijn. Dat is geen culturele optie. Het is niet zoals het kiezen voor een bepaalde muziekstijl, zoals Indiase of westerse muziek. (Zowel Indiase als westerse muziek hebben hun eigen schoonheid. De een is niet beter dan de ander. Als je denkt dat de een beter is dan de ander, betekent dat gewoon dat je de ander niet begrijpt. Dingen verschillen en we moeten hen nemen zoals ze zijn; we proberen ze te begrijpen en dan blijkt elke stijl valide.)

In muziek heb je een keuze, maar niet in de uitkomst van de som één plus één. Het is twee. Je kunt niet zeggen: ‘In mijn land is één plus één gelijk aan drie’, of ‘In mijn cultuur is één plus één gelijk aan vier.’

Alles wat er is, is Īśvara

Zo is er ook geen keuze in wat de waarheid omtrent God is. Als God een realiteit is, dan gaat het erom dat ik die ontdek.

Vedānta vertelt je: ‘Dit alles, alles wat beweegt in de wereld, moet (begrepen) worden (als) doordrongen door Īśvara – *īśāvāsyam idam sarvaṁ yat kiñcit jagatyām jagat.*’ ‘Alles wat er is, is Īśvara’ is de openingszin van de *Īśāvāsyā Upaniṣad*, de Upaniṣad die traditioneel als eerste wordt bestudeerd. Niet dat deze Upaniṣad belangrijker is dan andere, maar de tien Upaniṣads (waar Shankara een commentaar op geschreven heeft) worden gewoonlijk in deze volgorde vermeld: *Īśa, Kena, Kaṭha, Praśna, Muṇḍaka, Māṇḍūkya, Taittirīya, Aitareya, Chāndogya, Bṛhadāranyaka*. Elke Upaniṣad bevat een andere dialoog en omdat ze aan het eind (*anta*) van de vier Veda’s staan, worden ze Vedānta genoemd. In de *Īśāvāsyā Upaniṣad* wordt gezegd: ‘Alles wat er is, is Īśvara. Zie het daarom als zodanig.’ Voor je eigen mentale gezondheid; zie alles wat er is als Īśvara. Er is niets anders dan Īśvara. De Veda’s zeggen dus niet dat er één God is; ze zeggen dat er enkel God is. Als je dat niet ziet, bewijs dan dat het niet waar is. Het is geen kwestie van geloof.

Als ik naar dit gegeven lichaam-geest-zintuigen-complex kijk, dan merk ik dat wat ik dacht dat hardware was, niets anders is dan software. Dit is iets verbazingwekkends. Wanneer ik kijk vanuit het niveau van de kwantumfysica, begrijp ik dat er alleen software is; alles bestaat uit kennis.

Wanneer ik een cel onderzoek, legt het allerlei nieuwe gebieden bloot die ik kan bestuderen. Deze cel wordt geregeerd door biologische wetten – in feite is de cel biologie en als zodanig heeft hij kenmerken die overeenkomen met alle andere cellen. Zo bestaat er geen afzonderlijk, geïsoleerd pakketje cellen voor Swami Dayananda. En het is niet zo dat de cellen van de Swami anders zijn, heilige cellen, terwijl de cellen van mensen die geen swami zijn onheilige cellen zijn. Dergelijke verschillen bestaan niet.

De cellen zijn hetzelfde, ook al word ik ‘Zijne Heiligheid’ genoemd en ontvang ik brieven die gericht zijn aan H.H. Swami Dayananda. Ik denk trouwens graag aan ‘H.H.’ als ‘Heilige Hobo’. Ik heb zelfs een T-shirt waarop

‘Heilige Hobo’ staat. In Amerika is een hobo iemand zonder bankrekening, zonder werk en zonder familie. Maar hoe leeft een hobo dan? Als een *sādhu*, een bedelmonnik.

Er is dus niets speciaals of heiligs aan de cellen waaruit Swami Dayananda is samengesteld. Alle cellen worden geregeerd door dezelfde biologische wetten. Er bestaat niet zoiets als heilig tegenover onheilig. In feite is alles heilig, of er bestaat niet zoiets als heilig.

Er is niet alleen sprake van gemeenschappelijkheid, maar alle structuren die ik zie zijn intelligent samengesteld. Als ik alleen al kijk naar het fysieke lichaam, dan zie ik dat het bestaat uit delen die intelligent zijn samengesteld. Als ik naar een plant kijk of naar deze tent waarin we allemaal zitten, zie ik dat deze intelligent zijn opgebouwd. Als de tent niet intelligent was opgebouwd, zou hij instorten. Zo ook is een auto een auto omdat de onderdelen ervan intelligent zijn samengebracht. Daarom kan er een commercial bestaan als: ‘Heb je recent nog in een Ford gereden?’ Ze gebruiken deze commercial al jaren. Weet je waarom? Ze hebben de auto zogenaamd elk jaar verbeterd. Dus zelfs als je het afgelopen jaar in een Ford reed, dan nóg heb je niet recent in een Ford gereden. Vorig jaar zeiden ze hetzelfde. Het laat zien dat er altijd ruimte is voor verbetering. Door de aard van de menselijke intelligentie, de menselijke kennis, kan de auto altijd beter. De nieuwe auto heeft enkele elementen die niet in het vorige model zaten. Los van de vraag of de verandering een verbetering is of niet, het punt is dat de auto intelligent is samengesteld.

Zo is ook mijn lichaam intelligent samengesteld. Niemand kan zomaar een nieuw paar ogen creëren als de mijne vervangen moeten worden. Hoewel we geen organen kunnen creëren, kunnen sommige organen – zoals de nieren – wel vervangen worden door transplantatie. Transplantatie is een mogelijkheid in deze wereld. Deze hele wereld is intelligent samengesteld met daarbinnen de mogelijkheid van transplantatie.

Als iets intelligent is samengesteld beschouwen we het niet als vanzelfsprekend. Ook al zie je de persoon die de intelligentie heeft om dit alles te maken niet, je kunt niet anders dan erkennen dat er zo’n wezen

moet zijn. Stel dat je mij bijvoorbeeld vraagt: ‘Wie heeft deze tent gemaakt?’ En ik antwoord: ‘O, gisteren ontstond hij gewoon. We dachten dat het leuk zou zijn om een tent te hebben, dus we dachten aan een tent en toen ontstond hij.’ Misschien geloven sommige mensen dit, omdat alles in deze wereld voor waarheid door kan gaan. Echter, hier op deze campus, de Arsha Vidya Gurukulam, zouden we dit niet als waar aannemen. We zijn onderzoekend. Bij het bestuderen van *ārṣa-vidyā* – de kennis van de *ṛṣi*'s, of zieners - leren we vragen te stellen om de uiteindelijke waarheid, de essentie van alles, te gaan zien.

Omdat we zien dat het universum, inclusief mijn lichaam-geest-zintuigen-complex, intelligent is samengesteld, kunnen we niet anders dan erkennen dat er een intelligent wezen is, ongeacht de vraag of we denken dat dit wezen hier, daar of ergens anders is.

Het fysieke lichaam is een wonder. Het is niet bedoeld om je complexen te bezorgen. Het is bedoeld om je te dienen, maar het is een bron van complexen geworden. Dat ik zwart ben, of dat ik niet blond ben, kan in bepaalde culturen tot complexen leiden. In andere culturen kan juist het feit dat ik blond ben een probleem vormen. Mensen hebben complexen, allemaal vanwege onwetendheid. Vanuit een bepaalde basisonwetendheid oordelen we over onszelf. Die onwetendheid houdt ook onwetendheid van God in. In feite is de basisonwetendheid de onwetendheid betreffende God.

Īśvara is de maker én het materiaal

Dit fysieke lichaam met de geest en zintuigen, met al zijn mogelijkheden, is een prachtige creatie. ‘Creatie’ betekent alleen dat het intelligent is samengesteld. Het betekent niet dat God het vanuit een of andere plaats naar beneden liet vallen. Het feit dat het intelligent is samengesteld veronderstelt een intelligent wezen, een bewust wezen. Dat bewuste wezen moet beschikken over de kennis van wat er gecreëerd gaat worden, want een creatie vooronderstelt kennis. En kennis moet rusten in een bewust wezen.

Als we spreken over de totale creatie, dan moet dit bewuste wezen beschikken over alle kennis. Hij moet *sarvajña* zijn, alles-wetend. *Saravit sarvajñaḥ iti*, degene die alles (in detail) weet is *sarvajña* (alles-wetend). De Veda's zeggen ons dat God alles-wetend is met betrekking tot alle details.

Vervolgens kunnen we de vraag stellen waar God het materiaal vond waaruit hij deze wereld schiep. Hij kan het niet van iemand geleend hebben, omdat er niemand was om het van te lenen – iedereen moest nog gecreëerd worden. Hij kon het materiaal alleen in zichzelf vinden.

In overeenstemming met de aard van deze wereld moet er een materiële oorzaak zijn. We noemen die materiële oorzaak *prakṛti*, wat niet losstaat van het wezen, *puruṣa*. *Īśvara* moet over deze kracht beschikken.

Wat betreft de vraag waar God verblijft: er is geen 'waar' voor God. De vraag 'waar' is niet aan de orde, want ruimte en tijd waren nog niet gecreëerd.

Het feit dat God zowel de maker als de materiële oorzaak is, ontsluit een nieuwe visie. Alles wat uit een materiaal is gemaakt kan niet onafhankelijk zijn van dat materiaal, zoals het overhemd dat je draagt. Als je overhemd van katoen is gemaakt, kan je niet de katoenen stof verwijderen en het overhemd nog steeds dragen. Je kleding is gemaakt van de stof. Als je de stof verwijdert, waar zijn de kleren dan? Dan blijven slechts de kleren van de keizer over.

Het overhemd is stof en er bestaat geen overhemd los van de stof, net zo goed als er geen stof is zonder garen. Er is geen garen zonder vezels en er zijn geen vezels zonder moleculen, noch zijn er moleculen zonder atomen. Zo kan je alsmat doorgaan, maar alles wat gecreëerd is staat niet los van het materiaal waarvan het is gemaakt.

In het model dat door de Veda's wordt gepresenteerd, worden uit *Īśvara* de vijf elementen gemanifesteerd, waaruit het universum is opgebouwd. Deze vijf elementen (subtiel en fysiek) zijn: *ākāśa* - ruimte inclusief tijd, *vāyu* - lucht, *agni* - vuur, *āpaḥ* - water, en *pṛthivī* – aarde. En dit universum sluit jouw lichaam-geest-zintuigen-complex in.

Het eerste element dat uit Īśvara, de oorzaak, manifesteerde is ruimte. ‘Vanuit dat (*brahman*), wat dit zelf is, ontstond de ruimte’, *tasmād vā etasmād ātmana ākāśaḥ sambhūtaḥ* (Taittirīya-upaniṣad 2.1.1). Daarom wordt de ruimte aanbeden. Tijd, *kāla*, wordt ook aanbeden in India. *Kāla* is Heer *Yama* (de Dood) en soms wordt *kāla* als de Heer zelf aanbeden in de vorm van *Kālāgni* (de Verslinder van tijd). Dus alle vijf elementen, waaronder ruimte en tijd, vormen het universum en het universum is niets anders dan Īśvara. De Veda’s zeggen niet dat er één God is, maar dat er enkel God is.

Īśvara staat niet op afstand van jou

Er is nog iets bij deze visie inbegrepen: jij, degene die zich gewaar is van, bewust is van de vijf elementen. Dat bewuste wezen is eveneens Īśvara, de Heer. En dit bewustzijn – hoewel het dit universum bestaande uit de vijf elementen doordringt – is van een andere graad van werkelijkheid.

Alles wat er is, is Īśvara; niets staat los van Īśvara. Moge je het daarom allemaal beschouwen als Īśvara, *īśāvāsyam idaṁ sarvam*. Als je dit begrijpt, zie je dat alles heilig is; er is niets niet-heilig. Wij kiezen er alleen zelf voor om onheiligheid in het heilige te zien. We hebben de mogelijkheid van vrije keuze gekregen.

Hoe meer we Īśvara in ons leven accepteren, hoe meer orde we zullen zien. Zelfs onze jaloezie en andere emoties bestaan enkel binnen de orde van Īśvara. En als we dat inzien, zal zelfs jaloezie verdwijnen. Omdat al deze emoties binnen de orde vallen, is er geen reden om jezelf te veroordelen.

Je zult ontdekken dat je *buddhi*, je intellect, en *manas*, je (mechanische) geest, doordrongen zijn van orde. Ook de buitenwereld is doordrongen van orde. Iedereen is doordrongen van orde. Ieders gedrag, waarden, mentaliteit – het zijn allemaal slechts uitdrukkingen van hun achtergrond en de orde is de verbinding tussen de uitdrukking en achtergrond. Dat is de psychologische orde.

De ontdekking van het onfeilbare

Hoe meer je deze universele orde waardeert, des te meer je Īśvara herkent. Daarin vind je geestelijke gezondheid. Daarin kan je jezelf accepteren. Hoe kan iemand veilig en ontspannen zijn zonder Īśvara te erkennen? Daarom zegt Heer Kṛṣṇa in de *Bhagavad Gita*: “Degenen die hun geest op mij hebben gericht... zijn altijd tevreden en vreugdevol – *maccittāḥ.... nityam tuṣyanti ca ramanti ca*” (10.9). En: “Wees iemand wiens geest op mij gericht is – *manmanā bhava*” (9.34; 18.65). Met andere woorden: breng meer Īśvara in je leven, want in werkelijkheid ben je nooit bij Īśvara vandaan. Dat maakt dat je kunt ontspannen en vertrouwen, want deze orde is het enige onfeilbare. Nietwaar? Je kunt alleen deze orde vertrouwen, want alleen deze orde is onfeilbaar.

Deze orde voorziet ons ook van vermogens en krachten om de gevolgen van onaangename omstandigheden tegen te gaan. Die middelen zijn ook gegeven; ze bestaan binnen de orde. Ook kan ik mijn eigen reacties op situaties verminderen. Dus zonder mijzelf te veroordelen, kan ik mijn leven comfortabel en evenwichtig maken.

Deze allesomvattende orde is de enige Īśvara die je kunt accepteren. Het is dwaasheid om een andere Īśvara te accepteren, maar het is niet nodig anderen te veroordelen voor de concepten die zij hebben. Ik geef je zeker geen toestemming om wie dan ook te veroordelen vanwege hun geloof. Maar wanneer alles wat er is God is, is dit de enige God die bestand is tegen een kritisch onderzoek.

Wanneer Vedānta mij vertelt dat alles wat er is Īśvara is en ik zie dat ook, dan hoef ik dit niet te bewijzen. Hoewel ik kan bewijzen dat dit waar is, ligt de bewijslast bij jou om aan te tonen dat het niet waar is, als jij het niet ziet. Als je het niet begrijpt, dan is het aan jou om te proberen het te begrijpen. Als je zegt dat zo’n God niet bestaat en als je niet probeert het te begrijpen, dan moet jij dat bewijzen. En ik luister graag naar je argumenten. Dan kan ik je laten zien waar het probleem zit, want het gaat hier niet om een geloof. Als ik zeg dat alles wat er is Īśvara is, is dat iets wat begrepen moet worden, niet geloofd. Een concept of object dat geloofd moet

worden, hoeft niet echt te zijn. Wanneer iets echter begrepen kan worden, wanneer iets gekend kan worden, dan betreft het de werkelijkheid. Het is geen kwestie van speculatie.

Alles wat er is, is Īśvara. Hoe meer je dit herkent, hoe meer vertrouwen je hebt. Hoe meer vertrouwen je hebt, hoe gezonder je zult zijn. Dat wil zeggen, je kunt ontspannen, je kunt objectief zijn. Je subjectiviteit, die voortkomt uit je angsten en onzekerheden, wordt minder. Hoe minder subjectief je bent, hoe meer je bij Īśvara bent en dat betekent dat je objectief bent. Dit is de Vedische visie op God. We kunnen het ons niet permitteren om deze visie mis te lopen.

Meer weten?

Op www.advaita.nl lees je meer over Advaita Vedanta, Swami Dayananda en de studiemogelijkheden in Nederland.

Kijk ook eens op www.viveki.nl voor boeken van Swami Dayananda. Tip: lees het boek '[Īshvara in je leven](#)'.